Lietas arhīva Nr. A42-00663-20/23
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:0305.A420266219.15.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 26.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese R.Migla,

piedaloties pieteicējam /pers. A/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējam apmainītu transportlīdzekļa vadītāja apliecību /numurs/, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2019.gada 13.maijā Valsts tehniskās uzraudzības aģentūrā (turpmāk – aģentūra) saņemts pieteicēja iesniegums, kurā lūgts apmainīt traktortehnikas vadītāja apliecību pēc paša vēlēšanās (pēc brīvprātības principa).

Izskatot minēto iesniegumu, ar aģentūras Tehniskās uzraudzības departamenta Rīgas reģiona nodaļas Rīgas biroja inspektores 2019.gada 27.maija lēmumu Nr.8-15/0620/19/26 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējam atteikts atjaunot traktortehnikas vadītāja tiesības.

2019.gada 27.maijā pieteicējs vērsās aģentūras Rīgas reģiona nodaļā ar iesniegumu, kurā lūdza sniegt informāciju, uz kāda pamata 2019.gada 15.maijā pieteicējam atteica apmainīt traktortehnikas vadītāja apliecību /numurs/ un pamatot, kāpēc aģentūra apstrādāja pieteicēja personas datus 2014.gada 7.augustā. Vienlaikus pieteicējs lūdza izsniegt aģentūras veiktās resoriskās pārbaudes materiālus par traktortehnikas *Belarus 920.3* pārreģistrēšanas faktu 2008.gada 6.maijā.

Ar aģentūras direktora 2019.gada 21.jūnija vēstuli Nr.2019/VTUA1-6/966 pieteicējam sniegta atbilde uz viņa 2019.gada 27.maija iesniegumu.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicējs ar 2019.gada 10.jūnija iesniegumu to apstrīdēja aģentūras direktoram.

Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu par sākotnējo lēmumu, ar aģentūras direktora p.i. 2019.gada 10.jūlija lēmumu Nr.1-09.1/30 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atteikums atjaunot traktortehnikas vadītāja tiesības atstāts negrozīts.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2019.gada 12.augustā saņemts pieteicēja pieteikums, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Sākotnējais lēmums, pamatojoties uz Ministru kabineta 2018.gada 28.augusta noteikumu Nr.551 „Traktortehnikas vadītāja tiesību iegūšanas un atjaunošanas, kā arī traktortehnikas vadītāja apliecības izsniegšanas, apmaiņas, atjaunošanas un iznīcināšanas kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.551) 48.punktu, ir lietas faktiskajiem apstākļiem neatbilstošs un prettiesisks. Gan pieteicēja 2019.gada 13.maija, gan 2019.gada 10.jūnija iesniegumā bija noradīts, ka aģentūrai lūgts apmainīt traktortehnikas vadītāja apliecību, nevis atjaunot traktortehnikas vadītāja tiesības.

2019.gada 13.maijā, kad pieteicējs lūdza apmainīt traktortehnikas vadītāja apliecību, traktortehnikas vadītāja tiesības viņam jau bija atjaunotas.

[2.2] Saskaņā ar Noteikumu Nr.551 48.2. apakšpunktu pieteicējs pēc izvēles nokārtoja B kategoriju. Līdz ar to pieteicēja traktortehnikas vadītāja tiesības tika atjaunotas ar eksāmena nokārtošanas faktu.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemtajos paskaidrojumos par pieteikumu aģentūra pieteikumu neatzīst un uzskata, ka pieteicēja pieteikums ir nepamatots un noraidāms pilnā apmērā. Aģentūra atsaucas uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem un papildus paskaidro turpmāko.

[3.1] Ņemot vērā Sodu reģistrā pieejamo informāciju, ka pieteicējam laika posmā no 2014.gada 7.novembra līdz 2016.gada 7.novembrim bija atņemtas transportlīdzekļu vadīšanas tiesības par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.[15] trešajā daļā paredzēto pārkāpumu, tad šādās situācijās transportlīdzekļu vadītāja apliecību nevar apmainīt, bet ir jāatjauno transportlīdzekļu vadīšanas tiesības, pamatojoties uz Ceļu satiksmes likuma 29.panta piekto daļu un Noteikumu Nr.551 48.punktu.

[3.2] Pieteikums ir pamatots ar atšķirīgu tiesību normu interpretāciju, kurai aģentūra nepiekrīt. Pieteicējam bija atņemtas transportlīdzekļu vadīšanas tiesības, tajā skaitā arī traktortehnikas vadīšanas tiesības, kas atbilstoši Ceļu satiksmes likuma 1.panta 11.punktam ir mehāniskais transportlīdzeklis. Līdz ar to pieteicējam bija atsevišķi jānokārto arī teorētiskais un vadīšanas eksāmens traktortehnikas vadīšanas tiesību atjaunošanai.

[3.3] Papildus aģentūra paskaidro, ka ir divu veidu transportlīdzekļu vadītāju apliecību atjaunošana – Noteikumu Nr.551 45. un 46.punktā noteiktā, kā arī Noteikumu Nr.551 48.punktā noteiktā kārtība, kā atjauno transportlīdzekļu vadīšanas tiesības, ja tās ir bijušas atņemtas, kas sevī ietver nosacījumu, ka jākārto teorētiskais un vadīšanas eksāmens.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2019.gada 11.novembrī un 2020.gada 10.februārī saņemta pieteicēja atsauksme uz aģentūras sniegtajiem paskaidrojumiem. Pieteicēja ieskatā aģentūras paskaidrojumi un atsauces uz likuma normām ir nepamatotas un nelikumīgas.

Pieteicējs atsaucas tostarp uz administratīvo pārkāpumu lietu /numurs/ un pieteicēja ieskatā nelikumīgo administratīvo pārkāpumu protokolu /numurs/.

Pieteicējs norāda, ka teorētisko un praktisko eksāmenu nokārtojis jau 2016.gada beigās.

Paskaidrojumos norādītais, ka pieteicējam traktortehnikas vadītāja tiesības tika atņemtas, ņemot vērā Sodu reģistrā pieejamo informāciju, neatbilst patiesībai. Pieteicējam bija atņemta vadītāja apliecība /numurs/, bet traktoristu apliecībai /numurs/ tika uzlikts lietošanas liegums, kuras atjaunojas automātiski saistībā ar vadītāju eksāmenu nokārtošanu.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem.

[6] Aģentūras pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. Tiesa konstatē, ka pavēste atbildētājam nosūtīta likumā noteiktajā kārtībā *(lietas 107., 108.lapa)*.

Uzklausot pieteicēju, pārbaudot lietas materiālus un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 214.panta pirmo daļu, tiesa atzīst par iespējamu izskatīt lietu bez aģentūras klātbūtnes.

Motīvu daļa

[7] Izvērtējot lietas materiālus un uzklausījusi procesa dalībniekus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[8] Atbilstoši Senāta judikatūrai, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Tiesa minētajā vērtējumā nav saistīta ar atteikumā izdot labvēlīgu administratīvo aktu norādītajiem apsvērumiem *(piemēram, Senāta 2008.gada 10.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-100/2008 (A42252904) 7.punkts, 2010.gada 3.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-355/2010 (A42289605) 8.punkts)*.

Ievērojot minēto, tiesai konkrētajā gadījumā ir jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējam tiktu apmainīta traktortehnikas vadītāja apliecība pēc paša vēlēšanās (pēc brīvprātības principa), izdošanai.

[9] Ceļu satiksmes likuma 26.panta otrā daļa noteic, ka personas tiesības vadīt transportlīdzekļus apliecina attiecīgs ieraksts transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā vai arī traktortehnikas un tās vadītāju informatīvajā sistēmā un derīga transportlīdzekļa vadītāja apliecība.

Atbilstoši minētā likuma 29.panta otrajai daļai transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu uz likumā noteikto laiku kā transportlīdzekļa vadītāja uzvedības ietekmēšanas līdzekli piemēro, uzliekot sodu par likumā paredzētajiem administratīvajiem pārkāpumiem vai atbilstoši šajā likumā noteiktajai pārkāpumu uzskaites punktu sistēmai, kā arī Krimināllikumā noteiktajos gadījumos.

Saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 29.panta piekto daļu, ja personai transportlīdzekļu vadīšanas tiesības ir atņemtas uz gadu vai ilgāk vai transportlīdzekļu vadīšanas tiesības ir atņemtas par transportlīdzekļa vadīšanu alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošo vielu ietekmē, kā arī ja personai pārkāpumu uzskaites punktu sistēmas ietvaros ir noteikts transportlīdzekļu vadīšanas tiesību izmantošanas aizliegums, persona, lai atjaunotu transportlīdzekļu vadīšanas tiesības, normatīvajos aktos par transportlīdzekļu vadīšanas tiesību iegūšanu un atjaunošanu noteiktajā kārtībā nokārto teorētisko un vadīšanas eksāmenu.

Atbilstoši Sodu reģistra informācijai pieteicējam laika posmā no 2014.gada 7.novembra līdz 2016.gada 7.novembrim bija atņemtas transportlīdzekļu vadīšanas tiesības par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.^{15} trešajā daļā paredzēto pārkāpumu – transportlīdzekļa vadīšanu alkoholisko dzērienu ietekmē. Līdz ar to transportlīdzekļu vadītāja apliecība ir jāatjauno atbilstoši Ceļu satiksmes likuma 29.panta piektajai daļai.

[10] Pieteicēja ieskatā viņam traktortehnikas vadītāja apliecība /numurs/ ir apmaināma, nevis atjaunojama. Attiecībā uz minēto tiesa norāda turpmāko.

Ar 2018.gada 1.septembri stājās spēkā Noteikumi Nr.551, kas izdoti saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 22.panta otro daļu un 25.panta ceturto daļu.

Atbilstoši Noteikumu Nr.551 39.punktam traktortehnikas vadītāja apliecību apmaina, ja tai beidzies derīguma termiņš (39.1.apakšpunkts), tai ir mehāniski bojājumi vai tā ir notraipīta tā, ka traucē salasīt informāciju vai atpazīt īpašnieka fotoattēlu (39.2.apakšpunkts), ir mainījušies traktortehnikas vadītāja apliecības īpašnieka personas dati (39.3.apakšpunkts) vai izdarīti grozījumi Ceļu satiksmes likumā noteiktajām traktortehnikas kategorijām – pēc brīvprātības principa (39.4.apakšpunkts).

No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicēja traktortehnikas vadītāja apliecība, kas izdota 2009.gada 20.maijā Nr./numurs/ bija derīga līdz 2019.gada 20.maijam *(lietas 71.lapa)*. Pieteicējs 2019.gada 13.maijā vērsās aģentūrā ar iesniegumu, kurā lūgts apmainīt traktortehnikas vadītāja apliecību pēc paša vēlēšanās (pēc brīvprātības principa) *(lietas 70.lapa)*. Tādējādi secināms, ka pieteicējs lūdzis apmainīt minēto apliecību, pamatojoties uz Noteikumu Nr.551 39.4.apakšpunktu.

[11] Atbilstoši Ceļu satiksmes likuma 25.panta ceturtajai daļa, ja transportlīdzekļa vadītājam transportlīdzekļu vadīšanas tiesības ir atņemtas uz noteiktu laiku vai uz nenoteiktu laiku, vadītāja apliecība uzskatāma par nederīgu no dienas, kad viņam paziņots attiecīgais lēmums.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.551 45.punktu traktortehnikas vadītāja apliecību atjauno, ja tā ir nozaudēta, nozagta vai iznīcināta nepārvaramas varas dēļ vai ja personai bija atņemtas traktortehnikas vadīšanas tiesības. Savukārt saskaņā ar Noteikumu Nr.551 48.punktu, atjaunojot traktortehnikas vadītāja tiesības pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas, persona kārto Ceļu satiksmes likuma 29.panta 4.^{1} un piektajā daļā noteiktos eksāmenus šo noteikumu 48.1. un 48.2. apakšpunktu kārtībā.

No lietas materiāliem un Sodu reģistrā pieejamās informācijas konstatējams, ka pieteicējam no 2014.gada 7.novembra līdz 2016.gada 7.novembrim (uz 24 mēnešiem) piemērots sods – transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšana par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.^{15} panta trešajā daļā paredzēto pārkāpumu (administratīvais protokols /numurs/, lēmums /numurs/).

Konkrētajā gadījumā pieteicējam bija atņemtas traktortehnikas vadīšanas tiesības līdz 2016.gada 7.novembrim. Līdz ar to, apkopojot iepriekš minēto, secināms, ka normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā traktortehnikas vadītāja tiesības bija jāatjauno.

[12] Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 309.panta pirmā un trešā daļa noteic, ka lēmumu par transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu izpilda, izdarot attiecīgu ierakstu transportlīdzekļu un transportlīdzekļu vadītāju valsts reģistrā un traktortehnikas un tās vadītāju informatīvajā sistēmā un izņemot transportlīdzekļu vadītāja apliecību. Izpildot lēmumu par transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu, izņem visu transportlīdzekļu kategoriju vadītāja apliecības, izņemot velosipēda vadītāja apliecību.

Pieteicējam saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 29.panta piekto daļu, lai atjaunotu transportlīdzekļu vadīšanas tiesības, normatīvajos aktos par transportlīdzekļu vadīšanas tiesību iegūšanu un atjaunošanu noteiktajā kārtībā ir jānokārto teorētiskais un vadīšanas eksāmens.

Pieteicējs norāda, ka teorētisko un praktisko eksāmenu B kategorijai nokārtojis jau 2016.gada beigās, ko apliecina pieteicēja iesniegtā izdruka *(lietas 60.lapa)*. Līdz ar to pieteicēja ieskatā traktortehnikas vadītāja tiesības viņam tika atjaunotas ar eksāmena nokārtošanas faktu.

Tiesa norāda, ka Noteikumu Nr.551 48.punkts, uz kuru atsaucas pieteicējs, attiecas tikai uz eksāmenu kārtošanu atbilstošai traktortehnikas kategorijai. Proti, ja iepriekš ir iegūtas tiesības vadīt tikai vienas kategorijas traktortehniku, kārto šo vienu eksāmenu atbilstošai traktortehnikas kategorijai (48.1.punkts). Taču, ja iepriekš ir iegūtas tiesības vadīt vairāku kategoriju traktortehniku, tad var pēc izvēles kārtot vienu no traktortehnikas vadītāju eksāmeniem (48.2.punkts).

Noteikumu Nr.551 48.punkts neattiecas uz eksāmenu kārtošanu saistībā ar B kategorijas tiesībām.

[13] Saskaņā ar Noteikumu Nr.551 49.punktu pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas personai ir jāatjauno atņemtās traktortehnikas kategorijas vadītāja tiesības, pirms tā iegūst tiesības vadīt citas kategorijas traktortehniku.

Turklāt arī Noteikumu Nr.551 anotācijā norādīts, ka noteikumu projekts paredz, ka personai, pirms tā iegūst tiesības vadīt citu kategoriju traktortehniku, pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas ir jāatjauno iepriekš iegūtās tiesības. Šāda kārtība jau pastāv automobiļu un traktortehnikas nozarē, tikai traktortehnikai tā nebija noteikta normatīvajā aktā. Ceļu satiksmes likums nav paredzējis situāciju, ka persona varētu atteikties no atņemtajām traktortehnikas vadītāja kategorijām. Aģentūras informatīvajā sistēmā ir atzīme, ka vadītāja apliecība ir aizturēta, un tā sākotnēji ir jāatjauno, lai persona var iegūt jaunas traktortehnikas kategorijas tiesības.

Tādējādi, ja pieteicējs ir ieguvis B kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, tas nenozīmē, ka automātiski atjaunosies vai tiks atjaunotas traktortehnikas vadītāja tiesības. Tās var atjaunot tikai saskaņā ar Noteikumiem Nr.551.

[14] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secina, ka izskatāmajā lietā nepastāv priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējam apmainītu transportlīdzekļa vadītāja apliecību /numurs/, izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese R.Migla